

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a șasea)

7 noiembrie 2022 *

„Trimitere preliminară – Articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții – Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Lupta împotriva corupției – Protecția intereselor financiare ale Uniunii – Articolul 325 alineatul (1) TFUE – Convenția PIF – Decizia 2006/928/CE – Proceduri penale – Decizii ale Curții Constituționale (România) privind compunerea completelor de judecată în materie de corupție gravă – Obligația judecătorilor naționali de a da efect deplin deciziilor Curții Constituționale – Răspundere disciplinară a judecătorilor în cazul nerespectării acestor decizii – Puterea de a lăsa neaplicate deciziile Curții Constituționale neconforme cu dreptul Uniunii – Principiul supremației dreptului Uniunii”

În cauzele conexe C-859/19, C-926/19 și C-929/19,

având ca obiect trei cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Înalta Curte de Casație și Justiție (România), prin deciziile din 19 noiembrie 2019 (C-859/19), 6 noiembrie 2019 (C-926/19) și 16 decembrie 2019 (C-929/19), primate de Curte la 26 noiembrie 2019 (C-859/19) și la 18 decembrie 2019 (C-926/19 și C-929/19), în procedurile penale împotriva

FX,

CS,

ND (C-859/19),

BR,

CS,

DT,

EU,

FV,

GW (C-926/19),

CD,

* Limba de procedură: română.

CLD,

GLO,

ȘDC,

PVV (C-929/19),

cu participarea:

Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (C-859/19, C-926/19 și C-929/19),

Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală (C-926/19),

Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție (C-926/19),

Agenciei Naționale de Administrare Fiscală (C-926/19 și C-929/19),

HX (C-926/19),

IY (C-926/19),

SC Uranus Junior 2003 SRL (C-926/19),

SC Complexul Energetic Oltenia SA (C-929/19),

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul A. Arabadjev (raportor), președintele Camerei întâi, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a șasea, domnul A. Kumin și doamna I. Ziemele, judecători,

avocat general: domnul N. Emiliou,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere decizia de a se pronunța prin ordonanță motivată, luată, după ascultarea avocatului general, în conformitate cu articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

Ordonanță

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc în esență interpretarea articolului 2 și a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, a articolului 325 alineatul (1) TFUE, a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), a articolului 1 alineatul (1) și a articolului 2 alineatul (1) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protecția intereselor financiare

ale Comunităților Europene, semnată la Bruxelles la 26 iulie 1995 și anexată la Actul Consiliului din 26 iulie 1995 (JO 1995, C 316, p. 48, Ediție specială, 19/vol. 12, p. 51) (denumită în continuare „Convenția PIF”), precum și a principiului supremației dreptului Uniunii.

- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor proceduri penale desfășurate împotriva lui FX, CS și ND (cauza C-859/19), a lui BR, CS, DT, EU, FV și GW (cauza C-926/19), precum și a lui CD, CLD, GLO, ȘDC și PVV (cauza C-929/19) în special pentru infracțiuni de corupție și de evaziune fiscală privind taxa pe valoarea adăugată (TVA).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Convenția PIF

- 3 Articolul 1 alineatul (1) din Convenția PIF are următorul cuprins:

„În sensul prezentei convenții, constituie fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Comunităților Europene:

(a) în materie de cheltuieli, orice acțiune sau omisiune intenționată cu privire la:

- folosirea sau prezentarea unor declarații sau documente false, inexacte sau incomplete care au ca efect perceperea sau reținerea pe nedrept a unor fonduri care provin din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele gestionate de Comunitățile Europene sau în numele acestora;
- necomunicarea unei informații cu încălcarea unei obligații specifice, având același efect;
- deturnarea acestor fonduri în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial, având același efect.

(b) în materie de venituri, orice acțiune sau omisiune intenționată cu privire la:

- folosirea sau prezentarea unor declarații sau documente false, inexacte sau incomplete, care au ca efect diminuarea ilegală a resurselor bugetului general al Comunităților Europene sau ale bugetelor gestionate de Comunitățile Europene sau în numele acestora;

[...]”

- 4 Articolul 2 alineatul (1) din această convenție prevede:

„Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că comportamentele menționate la articolul 1, precum și complicitatea, instigarea sau tentativa la comportamentele menționate la articolul 1 alineatul (1) se pedepsesc cu sancțiuni penale efective, proporționale și disuasive, inclusiv, cel puțin în cazurile de fraudă gravă, cu pedepse privative de libertate care pot duce la extradare, înțelegându-se că trebuie considerată fraudă gravă oricare fraudă care implică o sumă

minimă care urmează să fie stabilită de fiecare stat membru. Această sumă minimă nu poate fi stabilită la o sumă mai mare de 50 000 [de euro].”

- 5 Prin Actul din 27 septembrie 1996, Consiliul Uniunii Europene a elaborat Protocolul la Convenția privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene (JO 1996, C 313, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 12, p. 60). În conformitate cu articolele 2 și 3, acest protocol reglementează actele de corupție pasivă și activă.

Actul de aderare

- 6 Actul privind condițiile de aderare a Republicii Bulgaria și a României și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană (JO 2005, L 157, p. 203, denumit în continuare „Actul de aderare”), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2007, prevede la articolul 39:

„(1) În cazul în care, în temeiul urmăririi continue de către Comisie a îndeplinirii angajamentelor asumate de Bulgaria și România în contextul negocierilor de aderare și în special în temeiul rapoartelor Comisiei în această privință, există dovezi clare că stadiul pregătirii pentru adoptarea și aplicarea acquis-ului în Bulgaria sau România este de asemenea natură încât există un risc semnificativ ca, într-un număr important de domenii, oricare dintre aceste state să fie în mod evident nepregătit să îndeplinească obligațiile care decurg din calitatea de membru la data aderării, 1 ianuarie 2007, Consiliul poate să hotărască în unanimitate, la recomandarea Comisiei, ca data aderării statului respectiv să fie amânată cu un an, până la 1 ianuarie 2008.

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1), Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Comisiei, poate să ia decizia prevăzută la alineatul (1) cu privire la România în cazul în care sunt constatate deficiențe semnificative în îndeplinirea de către România a unuia sau a mai multe dintre angajamentele și cerințele enumerate în anexa IX punctul I.

(3) Fără a aduce atingere alineatului (1) și sub rezerva dispozițiilor articolului 37, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Comisiei și după o evaluare amănunțită efectuată în toamna anului 2005 a progreselor realizate de România în domeniul politicii de concurență, [poate] să adopte decizia prevăzută la alineatul (1) cu privire la România în cazul în care se constată deficiențe semnificative în îndeplinirea de către România a obligațiilor asumate în temeiul Acordului european de asociere sau a unuia ori mai multora dintre angajamentele și cerințele enumerate în anexa IX punctul II.”

- 7 Anexa IX la Actul de aderare, intitulată „Angajamente specifice asumate și cerințe acceptate de România la încheierea negocierilor de aderare din 14 decembrie 2004 (menționate la articolul 39 din Actul de aderare)”, conține la punctul I următorul pasaj:

„Cu privire la articolul 39 [alineatul] (2)

[...]

(4) Să accelereze considerabil lupta împotriva corupției, în special împotriva corupției la nivel înalt, prin asigurarea unei aplicări riguroase a legislației anticorupție și a independenței efective a Parchetului Național Anticorupție (PNA), precum și prin prezentarea anuală, începând cu noiembrie 2005, a unui raport convingător al activității PNA în lupta împotriva

corupției la nivel înalt. Parchetului Național Anticorupție trebuie să i se asigure personal, resurse financiare și de formare, precum și echipamentul necesar pentru îndeplinirea funcției sale vitale.

- (5) [...] [Strategia națională anticorupție] trebuie să includă angajamentul de revizuire a procedurilor penale îndelungate, până la sfârșitul anului 2005, pentru a asigura că tratarea cazurilor de corupție se face într-un mod rapid și transparent, astfel încât să se garanteze sancțiuni adecvate cu efect descurajator; [...]

[...]”

Decizia 2006/928/CE

- 8 Decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției (JO 2006, L 354, p. 56, Ediție specială, 11/vol. 51, p. 55) a fost adoptată în contextul aderării României la Uniunea Europeană, prevăzută pentru 1 ianuarie 2007, în special în temeiul articolelor 37 și 38 din Actul de aderare. Considerentele (1)-(6) și (9) ale acestei decizii au următorul cuprins:

- „(1) Uniunea Europeană este instituită pe principiul statului de drept, un principiu comun tuturor statelor membre.
- (2) Spațiul de libertate, securitate și justiție, precum și piața internă instituite prin Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul de instituire a Comunității Europene se bazează pe convingerea reciprocă în privința faptului că deciziile și practicile administrative și judiciare din toate statele membre respectă pe deplin statul de drept.
- (3) Această condiție implică existența, în toate statele membre, a unui sistem judiciar și administrativ imparțial, independent și eficient, înzestrat cu mijloace suficiente, între altele, pentru a lupta împotriva corupției.
- (4) La 1 ianuarie 2007, România va deveni membru al Uniunii Europene. Deși apreciază eforturile considerabile făcute de România pentru a finaliza pregătirile de aderare la Uniunea Europeană, Comisia a identificat în raportul său din 26 septembrie 2006 chestiuni rămase nerezolvate, în special în ceea ce privește responsabilizarea și eficiența sistemului judiciar și ale organelor de aplicare a legii, domenii în care sunt necesare progrese suplimentare pentru a garanta capacitatea acestor organe de a aplica măsurile adoptate pentru a institui piața internă și spațiul de libertate, securitate și justiție.
- (5) Articolul 37 din Actul de aderare împuternicește Comisia să adopte măsurile necesare în cazul unui risc iminent de perturbare a funcționării pieței interne ca urmare a nerespectării de către România a angajamentelor asumate. Articolul 38 împuternicește Comisia să adopte măsurile necesare în cazul unui risc iminent privind apariția unor deficiențe grave în România în ceea ce privește transpunerea, stadiul aplicării sau al asigurării respectării actelor adoptate în temeiul Titlului VI din Tratatul UE sau al actelor adoptate în temeiul Titlului IV din Tratatul CE.

(6) Chestiunile nerezolvate în ceea ce privește responsabilizarea și eficiența sistemului judiciar și ale organelor de aplicare a legii justifică instituirea unui mecanism de cooperare și de verificare a progreselor realizate de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției.

[...]

(9) Prezenta decizie ar trebui modificată în cazul în care evaluarea Comisiei arată că este necesară modificarea obiectivelor de referință. Prezenta decizie va fi abrogată atunci când au fost atinse toate obiectivele de referință.”

9 Articolul 1 din Decizia 2006/928 prevede:

„În fiecare an, până la 31 martie cel târziu, iar în primul an la 31 martie 2007, România prezintă Comisiei un raport privind progresele realizate în vederea atingerii fiecăruia dintre obiectivele de referință enumerate în anexă.

Comisia poate, în orice moment, să ofere ajutor tehnic prin diverse mijloace sau să colecteze ori să facă schimb de informații privind obiectivele de referință. De asemenea, Comisia poate organiza, în orice moment, misiuni de experți în acest sens în România. Autoritățile române oferă Comisiei sprijinul necesar în acest context.”

10 Articolul 2 din această decizie prevede:

„Comisia va transmite, pentru prima dată în iunie 2007, Parlamentului European și Consiliului propriile comentarii și concluzii privind raportul prezentat de România.

Comisia va prezenta din nou un raport în funcție de evoluția situației și cel puțin o dată la fiecare șase luni.”

11 Articolul 4 din decizia menționată enunță:

„Prezenta decizie se adresează statelor membre.”

12 Anexa la aceeași decizie are următorul cuprins:

„Obiectivele de referință pe care România trebuie să le atingă, prevăzute la articolul 1:

1. Garantarea unui proces judiciar mai transparent și mai eficient totodată, în special prin consolidarea capacităților și a responsabilizării Consiliului Superior al Magistraturii. Raportarea și evaluarea impactului noilor coduri de procedură civilă și administrativă.
2. Înființarea, conform celor prevăzute, a unei agenții pentru integritate cu responsabilități în domeniul verificării patrimoniului, al incompatibilităților și al conflictelor de interese potențiale, precum și cu capacitatea de a adopta decizii obligatorii care să poată duce la aplicarea unor sancțiuni disuasive.
3. Continuarea, în baza progreselor realizate deja, a unor cercetări profesionale și imparțiale cu privire la acuzațiile de corupție la nivel înalt.

4. Adoptarea unor măsuri suplimentare de prevenire și combatere a corupției, în special în cadrul administrației locale.”

Dreptul român

Constituția României

13 Titlul III din Constituția României, privind „Autoritățile publice”, cuprinde printre altele un capitol VI, referitor la „[a]utoritatea judecătorească”, în care figurează articolul 126 din Constituție. Articolul menționat prevede:

„(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

[...]

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

(4) Compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică.

[...]

(6) Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.”

14 Titlul V din Constituția României, referitor la Curtea Constituțională (România), cuprinde articolele 142-147 din aceasta. Articolul 146 din Constituție prevede:

„Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

[...]

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;

e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

[...]”

Codul penal

15 Articolul 154 alineatul (1) din Codul penal prevede:

„Termenele de prescripție a răspunderii penale sunt:

a) 15 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani;

b) 10 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 20 de ani;

c) 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;

(d) 5 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depășește 5 ani;

(e) 3 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii care nu depășește un an sau amenda.”

16 Articolul 155 alineatul (4) din acest cod prevede:

„Termenele prevăzute în articolul 154, dacă au fost depășite cu încă o dată, vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni.”

Codul de procedură penală

17 Articolul 40 alineatul (1) din Codul de procedură penală prevede:

„Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță infracțiunile de înaltă trădare, infracțiunile săvârșite de senatori, deputați și membri din România în Parlamentul European, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție [România].”

18 Potrivit articolului 281 alineatul (1) din acest cod:

„Determină întotdeauna aplicarea nulității încălcarea dispozițiilor privind:

[...]

b) competența materială și competența personală a instanțelor judecătorești, atunci când judecata a fost efectuată de o instanță inferioară celei legal competente;

[...]”

19 Articolul 426 alineatul (1) din codul menționat prevede:

„Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

[...]

d) când instanța de apel nu a fost compusă potrivit legii ori a existat un caz de incompatibilitate;

[...]

20 Articolul 428 alineatul (1) din același cod prevede:

„Contestația în anulare pentru motivele prevăzute la articolul 426 literele a) și c)-h) poate fi introdusă în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei instanței de apel.”

Legea nr. 78/2000

21 Articolul 5 din Legea nr. 78 din 18 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 219 din 18 mai 2000) prevede la alineatul (1):

„În înțelesul prezentei legi, sunt infracțiuni de corupție infracțiunile prevăzute la articolele 289-292 din Codul penal, inclusiv atunci când acestea sunt comise de persoanele prevăzute la articolul 308 din Codul penal.”

22 Articolele din Codul penal menționate la articolul 5 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000 privesc infracțiunile de luare de mită (articolul 289), de dare de mită (articolul 290), de trafic de influență (articolul 291) și, respectiv, de cumpărare de influență (articolul 292).

23 Articolul 29 alineatul (1) din această lege prevede:

„Pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, se constituie complete specializate.”

Legea nr. 303/2004

24 Articolul 99 din Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (republicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005), astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 24 din 17 ianuarie 2012 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 51 din 23 ianuarie 2012) (denumită în continuare „Legea nr. 303/2004”), prevede:

„Constituie abateri disciplinare:

[...]

o) nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a cauzelor;

[...]

ș) nerespectarea deciziilor Curții Constituționale [...];

[...]"

25 Articolul 100 din această lege prevede la alineatul (1):

„Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt:

[...]

e) excluderea din magistratură.”

26 Articolul 101 din legea menționată prevede:

„Sancțiunile disciplinare prevăzute la articolul 100 se aplică de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.”

Legea nr. 304/2004

27 Legea nr. 304 din 28 iunie 2004 privind organizarea judiciară (republicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005) a fost modificată printre altele prin:

– Legea nr. 202 din 25 octombrie 2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010);

– Legea nr. 255 din 19 iulie 2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 515 din 14 august 2013);

– Legea nr. 207 din 20 iulie 2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 636 din 20 iulie 2018).

28 Articolul 19 alineatul (3) din Legea nr. 304/2004, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Legea nr. 207/2018 (denumită în continuare „Legea nr. 304/2004 modificată”), prevede:

„La începutul fiecărui an, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, la propunerea președintelui sau a vicepreședintelui acesteia, poate aproba înființarea de complete specializate în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în funcție de numărul și natura cauzelor, de volumul de activitate al fiecărei secții, precum și de specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora.”

29 Articolul 24 alineatul (1) din această lege prevede:

„Completele de 5 judecători judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, judecă recursurile în casație împotriva hotărârilor pronunțate în apel de completele de 5 judecători după admiterea în principiu, soluționează contestațiile împotriva încheierilor pronunțate în cursul judecății în primă instanță

de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, soluționează cauzele în materie disciplinară potrivit legii și alte cauze date în competența lor prin lege.”

30 Articolul 29 alineatul (1) din legea menționată are următorul cuprins:

„Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție are următoarele atribuții:

a) aprobă Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă, precum și statele de funcții și de personal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție;

[...]

f) exercită alte atribuții prevăzute în Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.”

31 Articolul 31 alineatul (1) din aceeași lege enunță:

„În materie penală, completele de judecată se compun după cum urmează:

a) în cauzele date, potrivit legii, în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție, completul de judecată este format din 3 judecători;

[...]”

32 Articolul 32 din Legea nr. 304/2004 modificată prevede:

„(1) La începutul fiecărui an, la propunerea președintelui sau a vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție, Colegiul de conducere aprobă numărul și compunerea completurilor de 5 judecători.

[...]

(4) Judecătorii care fac parte din aceste completuri sunt desemnați, prin tragere la sorți, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de unul dintre cei 2 vicepreședinți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție. Schimbarea membrilor completelor se face în mod excepțional, pe baza criteriilor obiective stabilite de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(5) Completul de 5 judecători este prezidat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, de unul dintre cei 2 vicepreședinți sau de președinții de secție atunci când aceștia fac parte din complet, desemnați potrivit alineatului (4).

(6) În cazul în care niciunul dintre aceștia nu a fost desemnat să facă parte din completurile de 5 judecători, completul este prezidat, prin rotație, de fiecare judecător, în ordinea vechimii în magistratură a acestora.

(7) Cauzele care intră în competența completurilor de 5 judecători sunt repartizate aleatoriu în sistem informatizat.”

33 În versiunea rezultată din Legea nr. 202/2010, articolul 32 din Legea nr. 304/2004 prevedea:

„(1) La începutul fiecărui an, în materie penală se stabilesc două complete de 5 judecători formate numai din judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

[...]

(4) Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă compunerea completelor de 5 judecători. Judecătorii care fac parte din aceste complete sunt desemnați de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Schimbarea membrilor completelor se face în mod excepțional, pe baza criteriilor obiective stabilite de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(5) Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. În lipsa acestora, completul poate fi prezidat de un președinte de secție desemnat în acest scop de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(6) Cauzele care intră în competența completelor prevăzute la alineatele (1) și (2) vor fi repartizate aleatoriu în sistem informatizat.”

34 În versiunea rezultată din Legea nr. 255/2013, alineatele (1) și (6) ale articolului 32 din Legea nr. 304/2004 erau formulate în termeni cvasiidentici cu cei din versiunea menționată la punctul anterior, în timp ce alineatele (4) și (5) ale acestui articol prevedeau:

„(4) Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă numărul și compunerea completelor de 5 judecători, la propunerea președintelui Secției penale. Judecătorii care fac parte din aceste complete sunt desemnați, prin tragere la sorti, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Schimbarea membrilor completelor se face în mod excepțional, pe baza criteriilor obiective stabilite de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(5) Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet, potrivit alineatului (4), de președintele Secției penale sau de decanul de vârstă, după caz.”

35 Articolul 33 din Legea nr. 304/2004 modificată are următorul cuprins:

„(1) Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție sau, în lipsa acestuia, unul dintre vicepreședinți prezidează Secțiile Unite, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, precum și Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Completul de 5 judecători și orice complet în cadrul secțiilor, când participă la judecată.

[...]

(3) Președinții de secții pot prezida orice complet de judecată din cadrul secției, iar ceilalți judecători prezidează prin rotație.”

36 Articolul 33 alineatul (1) din Legea nr. 304/2004, în versiunea rezultată din Legea nr. 202/2010, prevedea:

„Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție sau, în lipsa acestuia, vicepreședintele prezidează Secțiile Unite, Completul de 5 judecători, iar în cadrul secțiilor, orice complet, când participă la judecată.”

37 Potrivit acestui articol 33 alineatul (1) din Legea nr. 304/2004, în versiunea rezultată din Legea nr. 255/2013:

„Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție sau, în lipsa acestuia, unul dintre vicepreședinți prezidează Secțiile Unite, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, precum și Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Completul de 5 judecători și orice complet în cadrul secțiilor, când participă la judecată.”

Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție

38 Articolul 28 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție din 21 septembrie 2004, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea nr. 3/2014 din 28 ianuarie 2014 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 75 din 30 ianuarie 2014), prevedea:

„(1) În cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează complete de 5 judecători, cu competența de judecată prevăzută de lege.

[...]

(4) Completele de 5 judecători sunt prezidate, după caz, de președintele, vicepreședinții, președintele Secției penale sau decanul de vârstă.”

39 Articolul 29 alineatul (1) din acest regulament prevedea:

„În scopul stabilirii completelor de 5 judecători în materie penală, președintele sau, în lipsa acestuia, unul dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție desemnează anual, prin tragere la sorți, în ședință publică, câte 4 sau, după caz, câte 5 judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru fiecare complet.”

Procedurile principale și întrebările preliminare

Cauza C-859/19

40 Prin sentința din 17 octombrie 2017, pronunțată în primă instanță de un complet de 3 judecători, Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție l-a condamnat pe FX, procuror la Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași (România), la pedeapsa rezultantă de 2 ani și 11 luni închisoare și la o amendă pentru infracțiuni de luare de mită, de fals în declarații și de efectuare de operațiuni financiare ca acte de comerț incompatibile cu funcția în scopul obținerii pentru sine de bani,

bunuri ori alte foloase necuvenite, comise în cursul anilor 2014 și 2015, achitându-l totodată pentru infracțiunea de spălare de bani. Prin aceeași sentință penală, CS și ND au fost achitați pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă.

- 41 FX și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (România) (denumit în continuare „DNA”) au declarat apel împotriva sentinței menționate. Cauza principală a fost înregistrată pe rolul completului de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție, în calitate de instanță de apel.
- 42 În cursul judecării apelului, Curtea Constituțională a pronunțat, la 7 noiembrie 2018, Decizia nr. 685/2018. Prin această decizie, curtea menționată, care fusese sesizată de prim-ministru în temeiul articolului 146 litera e) din Constituția României, a constatat mai întâi existența unui conflict juridic de natură constituțională între Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție, generat de hotărârile Colegiului de conducere al acesteia din urmă, constând, potrivit unei practici din perioada în cauză, în desemnarea prin tragere la sorți doar a 4 dintre cei 5 membri ai completelor de 5 judecători care se pronunțau în apel, iar nu a tuturor membrilor acestora, contrar articolului 32 din Legea nr. 304/2004 modificată. În continuare, Curtea Constituțională a considerat că judecarea unei cauze în apel de un complet astfel nelegal compus se sancționează cu nulitatea absolută a deciziei pronunțate și, în sfârșit, a indicat că, în conformitate cu articolul 147 alineatul (4) din Constituția României, această decizie se aplică de la data publicării sale în cauzele aflate în curs de judecată, în cele finalizate, în măsura în care justițiabilii sunt încă în termenul de exercitare a căilor extraordinare de atac corespunzătoare, precum și situațiilor viitoare. Ca urmare a deciziei menționate, cauza principală a fost scoasă de pe rol și a fost repartizată în mod aleatoriu unuia dintre completele de 5 judecători nou-formate.
- 43 La 3 iulie 2019, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 417/2019, la sesizarea președintelui Camerei Deputaților, care la acel moment făcea el însuși obiectul unei anchete penale pentru fapte aflate sub incidența Legii nr. 78/2000, cauza aflându-se, în apel, la un complet de 5 judecători din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Prin această decizie, Curtea Constituțională a constatat mai întâi existența unui conflict juridic de natură constituțională între Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție, generat de neconstituirea de către aceasta a completelor de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute la articolul 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000. În continuare, Curtea Constituțională a considerat că judecarea unei cauze de un complet nespecializat atrage sancțiunea nulității absolute a hotărârii astfel pronunțate și, în sfârșit, a dispus ca toate cauzele soluționate de Înalta Curte de Casație și Justiție în primă instanță înainte de 23 ianuarie 2019, în măsura în care nu au devenit definitive, să fie rejudecate de complete specializate alcătuite potrivit acestei dispoziții. Astfel, în această decizie, Curtea Constituțională a considerat că, deși la această dată de 23 ianuarie 2019 Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție adoptase o hotărâre potrivit căreia toate completele de 3 judecători ale acesteia trebuie considerate ca fiind specializate în judecarea cauzelor de corupție, această hotărâre era de natură să evite neconstituționalitatea doar începând de la data adoptării sale, nu și pentru trecut.
- 44 În susținerea cererii de decizie preliminară, Înalta Curte de Casație și Justiție, instanța de trimitere în prezenta cauză, arată că infracțiunile în discuție în litigiul principal, respectiv infracțiuni de corupție comise în legătură cu derularea unor proceduri de achiziții publice finanțate în principal din fonduri europene, precum și infracțiuni de spălare de bani, prejudiciază sau sunt susceptibile să prejudicieze interesele financiare ale Uniunii.

- 45 Potrivit acestei instanțe, în primul rând, se ridică problema dacă articolul 19 alineatul (1) TUE, articolul 325 alineatul (1) TFUE, articolul 4 din Directiva (UE) 2017/1371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal (JO 2017, L 198, p. 29), precum și articolul 58 din Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei (JO 2015, L 141, p. 73) trebuie interpretate în sensul că se opun aplicării de către o instanță națională a unei decizii luate de o autoritate care nu face parte din sistemul judiciar, precum Decizia nr. 417/2019 a Curții Constituționale, și care statuează asupra temeiniciei unei căi ordinare de atac impunând trimiterea spre rejudecare a cauzelor, cu consecința repunerii în discuție a acuzației penale prin reluarea judecății în primă instanță. Astfel, statele membre ar fi chemate să ia măsuri efective și disuasive în combaterea activităților ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii.
- 46 În acest context, ar trebui de asemenea să se stabilească dacă sintagma „și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii” din cuprinsul articolului 325 alineatul (1) TFUE include în sfera sa de aplicare infracțiunile de corupție propriu-zise, în măsura în care, printre altele, articolul 4 din Directiva 2017/1371 definește infracțiunile de „corupție pasivă” și de „corupție activă”.
- 47 Potrivit instanței de trimitere, la fel ca în cauza C-357/19, Euro Box Promotion și alții, se ridică totodată problema dacă principiul statului de drept consacrat la articolul 2 TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, se opune ca justiția să fie afectată de o intervenție de natura celei realizate prin Decizia nr. 417/2019. Prin decizia menționată, Curtea Constituțională ar fi instituit, fără a dispune de competențe jurisdicționale, măsuri obligatorii concretizate în reluarea unor procese în considerarea unei pretinse lipse de specializare în materia infracțiunilor de corupție a completelor Secției penale din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, în condițiile în care toți judecătorii acestei Secții penale ar îndeplini, prin însăși calitatea lor de magistrat al acestei instanțe, respectiva condiție de specializare.
- 48 În al doilea rând, având în vedere jurisprudența Curții, dar și importanța principiului legalității, ar trebui să se lămurească înțelesul noțiunii de „instanță constituită în prealabil prin lege”, din cuprinsul articolului 47 al doilea paragraf din cartă, pentru a stabili dacă această dispoziție se opune interpretării date de Curtea Constituțională privind caracterul nelegal al compunerii instanței.
- 49 În al treilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă judecătorul național este ținut să lase neaplicată Decizia nr. 417/2019 pentru a asigura eficiența deplină a normelor Uniunii. Mai general, ar trebui de asemenea să se clarifice dacă trebuie înlăturate efectele deciziilor Curții Constituționale care aduc atingere principiului independenței judecătorilor în cauzele guvernate doar de dreptul național. Aceste probleme ar fi ridicate în special din cauza faptului că regimul disciplinar român prevede sancționarea disciplinară a judecătorului în cazul în care procedează la înlăturarea efectelor deciziilor Curții Constituționale.
- 50 Instanța de trimitere consideră că Decizia nr. 417/2019, care are ca efect desființarea hotărârilor pronunțate în primă instanță anterior datei de 23 ianuarie 2019 de completele de 3 judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, încalcă principiul efectivității sancțiunilor penale în cazul unor activități ilegale grave ce prejudiciază interesele financiare ale

Uniunii. Astfel, decizia menționată ar crea, pe de o parte, aparența de impunitate și ar da naștere, pe de altă parte, unui risc sistemic de impunitate în materie de infracțiuni grave ca urmare a normelor naționale de prescripție a răspunderii penale, date fiind complexitatea și durata procedurilor până la pronunțarea unei hotărâri definitive ca urmare a rejudecării cauzelor în discuție. În cauza principală, procedura judiciară, dată fiind complexitatea sa, ar fi durat deja aproximativ 4 ani numai la judecata în primă instanță.

51 În aceste condiții, Înalta Curte de Casație și Justiție a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 19 alineatul (1) [TUE], articolul 325 alineatul (1) [TFUE], articolul 58 din Directiva [2015/849], articolul 4 din Directiva [2017/1371] trebuie interpretate în sensul că se opun adoptării unei decizii de către un organ exterior puterii judecătorești, [Curtea Constituțională], care impune trimiterea spre rejudecare a cauzelor de corupție soluționate într-o perioadă determinată și care se află în faza apelului, pentru neconstituirea la nivelul instanței supreme de completuri de judecată specializate în această materie, deși recunoaște specializarea judecătorilor care le-au compus?
- 2) Articolul 2 [TUE] și articolul 47 [al doilea paragraf] din [cartă] trebuie interpretate în sensul că se opun constatării de către un organ exterior puterii judecătorești a nelegalei compunerii a completurilor de judecată din cadrul unei secții a instanței supreme (completuri compuse din judecători în funcție, care la momentul promovării îndeplineau inclusiv condiția specializării solicitată pentru a promova la secția penală a instanței supreme)?
- 3) Aplicarea prioritara a dreptului Uniunii trebuie interpretată în sensul că permite instanței naționale să înlăture aplicarea unei decizii a instanței de contencios constituțional, pronunțată într-o sesizare vizând un conflict constituțional, obligatorie în dreptul național?”

Cauza C-926/19

- 52 Prin sentința din 30 iunie 2016, pronunțată în primă instanță de un complet de 3 judecători, Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție l-a condamnat pe FV la o pedeapsă de 3 ani și 6 luni de închisoare pentru infracțiuni de evaziune fiscală săvârșite în cursul anilor 2010-2013, achitându-l în același timp pentru infracțiunea de fraudă în domeniul TVA-ului, pentru infracțiunea de spălare de bani, precum și pentru alte infracțiuni care îi erau reproșate. Prin aceeași sentință, CS și EU, procurori, și DT, ofițer de poliție, au fost condamnați la pedepse de 7 ani, 2 ani și, respectiv, 4 ani, în special pentru fapte de corupție, asimilate sau în legătură cu acestea, comise din anul 2010. În sfârșit, tot prin aceeași sentință, BR, GW, HX și IY, precum și SC Uranus Junior 2003 SRL au fost achitați pentru infracțiunile care le erau reproșate.
- 53 BR, CS, DT, EU, FV și GW, precum și DNA, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală (România) și Agenția Națională de Administrare Fiscală (România) au declarat apel împotriva sentinței menționate.
- 54 Cauza principală a fost înregistrată pe rolul Completului de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție, în calitate de instanță de apel. La 7 mai 2018, acest complet a încuviințat probe cu martori și înscrisuri pentru a se dovedi motivele de apel și a dispus citarea martorilor în vederea audierii.

- 55 Ca urmare a pronunțării, la 7 noiembrie 2018, a Deciziei nr. 685/2018 a Curții Constituționale, menționată la punctul 42 din prezenta ordonanță, cauza a fost repartizată din nou unui alt complet de 5 judecători. Prin încheierea din 13 mai 2019, acest nou complet a încuviințat probe cu martori și înscrisuri pentru a se dovedi motivele de apel și a dispus citarea martorilor în vederea audierii.
- 56 După pronunțarea, la 3 iulie 2019, a Deciziei nr. 417/2019 a Curții Constituționale, menționată la punctul 43 din prezenta ordonanță, o parte a apelanților a solicitat instanței de trimitere să constate nulitatea absolută a sentinței din 30 iunie 2016, întrucât aceasta a fost pronunțată de un complet de 3 judecători care nu era specializat în materie de corupție, și să trimită cauza spre rejudecare la instanța de prim grad de jurisdicție.
- 57 Înalta Curte de Casație și Justiție, instanța de trimitere în prezenta cauză, ridică problema compatibilității Deciziei nr. 417/2019 cu articolul 2 și cu articolul 19 alineatul (1) TUE, cu articolul 325 alineatul (1) TFUE, cu articolul 47 din cartă și cu articolul 4 din Directiva 2017/1371. În ceea ce privește în special articolul 325 TFUE, instanța respectivă invocă în esență aceleași argumente precum cele formulate în cauza C-859/19. Instanța menționată adaugă că, în cauza principală, procedura penală în primă instanță a durat mai mult de 4 ani.
- 58 Instanța de trimitere arată că Decizia nr. 417/2019 a instituit măsuri procedurale obligatorii care necesită reluarea unor procese în considerarea lipsei de specializare a completelor de judecată în primă instanță în materia infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 78/2000. Ar exista astfel, ca urmare a acestei decizii, un risc de impunitate într-un număr considerabil de cauze privind infracțiuni grave. În aceste condiții, s-ar aduce atingere cerinței efectivității prevăzute la articolul 325 TFUE și dreptului fundamental al acuzatului de a fi judecat într-un termen rezonabil.
- 59 De asemenea, instanța de trimitere consideră că, la fel ca în cauza C-859/19, trebuie să se solicite Curții să se pronunțe cu privire la compatibilitatea intervenției Curții Constituționale cu principiul statului de drept. Subliniind importanța respectării deciziilor curții menționate, instanța de trimitere precizează totodată că întrebările sale nu vizează jurisprudența Curții Constituționale în general, ci doar Decizia nr. 417/2019, în care aceasta ar fi opus propria interpretare celei a Înaltei Curți de Casație și Justiție referitoare la dispozițiile divergente care figurează în Legea nr. 78/2000 și, respectiv, în Legea nr. 304/2004 modificată, cu privire la constituirea unor complete specializate, și ar fi interferat în competențele acestei instanțe dispunând rejudecarea anumitor cauze.
- 60 În aceste condiții, Înalta Curte de Casație și Justiție a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 19 alineatul (1) [TUE], articolul 325 alineatul (1) [TFUE], articolul 58 din Directiva [2015/849] [și] articolul 4 din Directiva [2017/1371] trebuie interpretate în sensul că se opun adoptării unei decizii de către un organ exterior puterii judecătorești, [Curtea Constituțională], care să soluționeze o excepție procesuală care ar viza o eventuală nelegală compunere a completurilor de judecată, în raport de principiul specializării judecătorilor la Înalta Curte de Casație și Justiție (neprevăzut de Constituția României), și să oblige o instanță de judecată să trimită cauzele, aflate în calea de atac a apelului (devolutivă), spre rejudecare, în primul ciclu procesual la aceeași instanță?

- 2) Articolul 2 [TUE] și articolul 47 [al doilea paragraf] din [cartă] trebuie interpretate în sensul că se opun constatării de către un organ exterior puterii judecătorești a nelegalei compuneri a completurilor de judecată din cadrul unei secții a instanței supreme (completuri compuse din judecători în funcție, care la momentul promovării îndeplineau inclusiv condiția specializării solicitată pentru a promova la secția penală a instanței supreme)?
- 3) Aplicarea prioritara a dreptului Uniunii trebuie interpretată în sensul că permite instanței naționale să înlăture aplicarea unei decizii a instanței de contencios constituțional, care interpretează o normă inferioară Constituției, de organizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclusă în legea internă privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, normă interpretată în mod constant, în același sens, de o instanță de judecată timp de 16 ani?
- 4) Conform articolului 47 din [cartă,] principiul liberului acces la justiție include specializarea judecătorilor și înființarea unor completuri specializate la o instanță supremă?”

Cauza C-929/19

- 61 CLD, CD, GLO, ȘDC și deputatul PVV au fost trimiși de judecată de DNA în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție.
- 62 Actul de acuzare le reproșă în esență că, în perioada cuprinsă între anii 2007 și 2009, au deturnat sume considerabile de bani din fondurile de investiții destinate îmbunătățirilor tehnologice ale unor centrale energetice în vederea reducerii, în conformitate cu cerințele în materie de protecție a mediului mediu impuse la nivelul Uniunii, a emisiilor de dioxid de sulf ale acestor centrale. În acest scop și în acest context, inculpații săvârșiseră, potrivit actului de acuzare, infracțiuni de corupție, de evaziune fiscală în special în materie de TVA, de spălare de bani și de fals în înscrisuri.
- 63 Prin sentința din 10 mai 2018, pronunțată în primă instanță de un complet de 3 judecători, Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție l-a condamnat pe CD la o pedeapsă de 4 ani de închisoare pentru infracțiuni prevăzute printre altele de legislația privind achizițiile publice și pentru deturnări de fonduri săvârșite între anii 2007 și 2009.
- 64 CLD, GLO, PVV și ȘDC au fost achitați pentru infracțiunile care le erau reproșate.
- 65 DNA, CD și Agenția Națională de Administrare Fiscală au declarat apel împotriva acestei sentințe.
- 66 În cursul procedurii de apel, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 417/2019 din 3 iulie 2019.
- 67 Înalta Curte de Casație și Justiție, instanța de trimitere în prezenta cauză, ridică problema compatibilității acestei hotărâri cu articolul 2 și cu articolul 19 alineatul (1) TUE, cu articolul 325 alineatul (1) TFUE, cu articolul 47 din cartă și cu articolul 4 din Directiva 2017/1371. În ceea ce privește în special articolul 325 TFUE, această instanță invocă în esență aceleași motive cu cele formulate în cauzele C-859/19 și C-926/19.
- 68 În ceea ce privește articolul 19 alineatul (1) TUE, principiul statului de drept consacrat la articolul 2 TUE și articolul 47 din cartă, instanța de trimitere subliniază, în primul rând, dimensiunea politică a numirii membrilor Curții Constituționale, precum și poziția particulară a acesteia în arhitectura autorităților statului.

- 69 În al doilea rând, procedura constatării unui conflict juridic de natură constituțională între autoritățile publice, prevăzută la articolul 146 litera e) din Constituția României, ar fi în sine problematică, întrucât, potrivit aceleiași dispoziții, organe politice sunt abilitate să declanșeze această procedură. În plus, distincția dintre nelegalitatea unui act și existența unui conflict juridic de natură constituțională ar fi extrem de fragilă și ar exista astfel premisele creării, pentru o categorie limitată de subiecți de drept, a unor căi de atac paralele cu cele organizate în cadrul instanțelor de judecată de drept comun.
- 70 În al treilea rând, instanța de trimitere consideră că constatarea efectuată de Curtea Constituțională în Decizia nr. 685/2018 privind existența unui conflict juridic de natură constituțională între puterea judecătorească și puterea legislativă este problematică. În această decizie, Curtea Constituțională ar fi opus propria interpretare a dispozițiilor legislative celei reținute de Înalta Curte de Casație și Justiție în exercitarea competenței sale și ar fi reproșat acestei instanțe o înfrângere sistematică a voinței legiuitorului, iar aceasta pentru a putea constata existența unui asemenea conflict juridic de natură constituțională.
- 71 Potrivit instanței de trimitere, se ridică astfel problema dacă articolele 2 și 19 TUE, precum și articolul 47 din cartă se opun ca, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție să poată fi controlată și sancționată prin intervenția Curții Constituționale. Instanța de trimitere consideră că intervenția acesteia din urmă, sub forma unei verificări a legalității activității Înaltei Curți de Casație și Justiție care să se substituie unor proceduri judiciare legale, poate avea un impact negativ cu privire la independența justiției și chiar la fundamentele statului de drept, prevăzut la articolul 2 TUE, întrucât Curtea Constituțională nu face parte din sistemul judiciar și nu este investită cu competențe de judecată.
- 72 În aceste condiții, Înalta Curte de Casație și Justiție a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 19 alineatul (1) [TUE], articolul 325 alineatul (1) [TFUE] și articolele 2 și 4 din Directiva [2017/1371] trebuie interpretate în sensul că se opun adoptării unei decizii de către un organ exterior puterii judecătorești, [Curtea Constituțională], care impune *de plano* rejudecarea tuturor cauzelor de corupție soluționate de secția penală a instanței supreme în primă instanță, într-o perioadă determinată (2003-ianuarie 2019), aflate în calea de atac a apelului?
- 2) Articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) [TUE] și articolul 47 [al doilea paragraf] din [cartă] trebuie interpretate în sensul că se opun constatării de către un organ exterior puterii judecătorești a nelegalei compunerii a completurilor de judecată din cadrul unei secții a instanței supreme, contrar interpretării evidențiate de practica organizatorică, dar și jurisdicțională constantă și unanimă a acesteia?
- 3) Aplicarea prioritara a dreptului Uniunii trebuie interpretată în sensul că permite instanței naționale să înlăture aplicarea unei decizii a instanței de contencios constituțional, pronunțată într-o sesizare vizând un conflict constituțional, obligatorie în dreptul național?
- 4) Sintagma «constituită în prealabil prin lege» din cuprinsul articolului 47 [al doilea paragraf] din [cartă] poate fi interpretată în sensul că include desemnarea formală a unor completuri de judecată specializate distinct de specializarea judecătorilor care le compun?»

- 73 Prin decizia președintelui Curții din 19 mai 2022, cauzele C-859/19, C-926/19 și C-929/19 au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la cererea de procedură accelerată

- 74 Instanța de trimitere a solicitat Curții judecarea prezentelor cauze potrivit procedurii accelerate în temeiul articolului 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții.
- 75 Ținând seama de decizia Curții de a se pronunța prin ordonanță motivată în conformitate cu articolul 99 din Regulamentul de procedură, nu este necesară pronunțarea cu privire la această cerere (a se vedea în acest sens Ordonanța din 17 mai 2022, Estaleiros Navais de Peniche, C-787/21, nepublicată, EU:C:2022:414, punctul 17 și jurisprudența citată).

Cu privire la întrebările preliminare

- 76 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, Curtea poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată, printre altele atunci când răspunsul la o astfel de întrebare poate fi în mod clar dedus din jurisprudență.
- 77 Întrucât răspunsul la întrebările adresate de instanța de trimitere poate fi în mod clar dedus din jurisprudența Curții, în special din Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034), și din Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale) (C-430/21, EU:C:2022:99), este necesar să se aplice această dispoziție în prezentele cauze.

Cu privire la prima întrebare în cauza C-859/19, precum și cu privire la prima și la a patra întrebare în cauzele C-926/19 și C-929/19

- 78 Prin intermediul primei întrebări în cauza C-859/19, precum și prin intermediul primei și al celei de a patra întrebări în cauzele C-926/19 și C-929/19, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 325 alineatul (1) TFUE coroborat cu articolul 2 din Convenția PIF trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia hotărârile în materie de corupție și de fraudă în domeniul TVA-ului care nu au fost pronunțate, în primă instanță, de complete de judecată specializate în această materie sau, în apel, de complete de judecată ai căror membri au fost desemnați toți prin tragere la sorți sunt lovite de nulitate absolută, astfel încât cauzele de corupție și de fraudă în domeniul TVA-ului în discuție trebuie, dacă este cazul în urma unei căi extraordinare de atac împotriva unor hotărâri definitive, să fie rejudecate în primă instanță și/sau în apel.
- 79 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că instanța de trimitere din aceste cauze subliniază importanța efectelor pe care jurisprudența Curții Constituționale rezultată din Deciziile nr. 685/2018 și nr. 417/2019, referitoare la compunerea completelor de judecată ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, le-ar putea avea asupra efectivității urmăririi, a sancționării, precum și a executării sancțiunilor în materie de infracțiuni de corupție și de fraudă în domeniul TVA-ului, cum sunt cele care îi vizează pe inculpații din litigiile principale, în rândul cărora figurează persoane care

ocupau cele mai importante poziții în statul român la data faptelor reproșate. Ea solicită astfel Curții în esență să se pronunțe cu privire la compatibilitatea unei asemenea jurisprudențe cu dreptul Uniunii.

- 80 Deși întrebările pe care le adresează în această privință vizează în mod formal articolul 325 alineatul (1) TFUE, fără a se referi la Decizia 2006/928, această din urmă decizie, precum și obiectivele de referință care figurează în anexa la aceasta sunt relevante pentru răspunsul care trebuie dat la întrebările menționate. În schimb, cu toate că instanța de trimitere se referă de asemenea în întrebările sale la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, la articolul 58 din Directiva 2015/849 și la articolele 2 și 4 din Directiva 2017/1371, o examinare care ar privi în plus aceste din urmă dispoziții nu este necesară pentru a răspunde la problemele pe care le ridică întrebările respective. De altfel, în ceea ce privește aceste două directive, trebuie arătat că perioada relevantă în cauzele în discuție în litigiile principale este anterioară intrării lor în vigoare și, prin urmare, anterioară datei la care Directiva 2017/1371 a înlocuit Convenția PIF.
- 81 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la întrebările menționate în lumina atât a articolului 325 alineatul (1) TFUE coroborat cu articolul 2 din Convenția PIF, cât și a Deciziei 2006/928.
- 82 În această privință, astfel cum s-a amintit la punctul 180 din Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034), în stadiul actual al dreptului Uniunii, acest drept nu prevede norme care să guverneze organizarea justiției în statele membre și în special compunerea completelor de judecată în materie de corupție și de fraudă. Prin urmare, normele menționate intră, în principiu, în competența statelor membre. Însă, în exercitarea acestei competențe, statele respective sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru acestea din dreptul Uniunii.
- 83 În ceea ce privește obligațiile care decurg din articolul 325 alineatul (1) TFUE, această dispoziție impune statelor membre să combată fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri disuasive și efective (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 181, precum și jurisprudența citată).
- 84 Pentru a asigura protecția intereselor financiare ale Uniunii, revine în special statelor membre sarcina de a lua măsurile necesare pentru a garanta colectarea efectivă și integrală a resurselor proprii reprezentate de veniturile provenite din aplicarea unei cote uniforme la bazele armonizate de evaluare a TVA-ului. De asemenea, statele membre sunt obligate să adopte măsuri efective care să permită recuperarea sumelor plătite în mod nejustificat beneficiarului unei subvenții finanțate parțial din bugetul Uniunii (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 182, precum și jurisprudența citată).
- 85 În consecință, Curtea a statuat deja, la punctul 183 din Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034), că noțiunea de „interese financiare” ale Uniunii, în sensul articolului 325 alineatul (1) TFUE, cuprinde nu numai veniturile puse la dispoziția bugetului Uniunii, ci și cheltuielile acoperite din bugetul menționat. Această interpretare este confirmată de definiția noțiunii de „fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale [Uniunii]”, care figurează la articolul 1 alineatul (1) literele (a) și (b) din Convenția PIF și care vizează diferite acțiuni sau omisiuni intenționate atât în materie de cheltuieli, cât și de venituri.

- 86 Pe de altă parte, în ceea ce privește expresia „orice activitate ilegală”, care figurează la articolul 325 alineatul (1) TFUE, trebuie amintit că termenii „activitate ilegală” desemnează în mod obișnuit comportamente contrare legii, în timp ce determinantul „orice” indică faptul că este vizat, fără distincție, ansamblul acestor comportamente. De altfel, având în vedere importanța care trebuie recunoscută protecției intereselor financiare ale Uniunii, care constituie un obiectiv al acesteia, noțiunea respectivă de „activitate ilegală” nu poate fi interpretată în mod restrictiv (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 184, precum și jurisprudența citată).
- 87 Astfel, noțiunea menționată de „activitate ilegală” acoperă printre altele orice act de corupție al funcționarilor sau orice abuz în serviciu din partea acestora care poate aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, sub forma, de exemplu, a unei percepții pe nedrept a fondurilor acesteia. În acest context, prezintă o importanță redusă dacă actele de corupție se materializează într-o acțiune sau într-o omisiune a funcționarului vizat, ținând seama de faptul că o omisiune poate fi la fel de prejudiciabilă pentru interesele financiare ale Uniunii ca o acțiune și poate fi legată intrinsec de o asemenea acțiune, așa cum sunt legate, de exemplu, omisiunea unui funcționar de a efectua controalele și verificările necesare pentru cheltuielile acoperite din bugetul Uniunii sau autorizarea unor cheltuieli necorespunzătoare ori incorecte din fondurile Uniunii (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 185).
- 88 Împrejurarea că articolul 2 alineatul (1) din Convenția PIF coroborat cu articolul 1 alineatul (1) din această convenție se referă numai la fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii nu este de natură să infirme această interpretare a articolului 325 alineatul (1) TFUE, ai cărui termeni vizează în mod expres „frauda și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii”. În plus, așa cum reiese din articolul 1 alineatul (1) litera (a) din convenția menționată, o deturnare de fonduri care provin din bugetul Uniunii în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial constituie o fraudă, în condițiile în care o asemenea deturnare poate fi în egală măsură la originea sau rezultatul unui act de corupție. Aceasta echivalează cu a demonstra că acte de corupție pot fi legate de cazuri de fraudă și, invers, că săvârșirea unei fraude poate fi facilitată prin acte de corupție, astfel încât o eventuală atingere adusă intereselor financiare poate rezulta, în anumite situații, din asocierea unei fraude în domeniul TVA-ului cu acte de corupție, fapt confirmat de Protocolul la Convenția PIF, care acoperă, potrivit articolelor 2 și 3 din aceasta, actele de corupție pasivă și activă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 186).
- 89 Trebuie amintit de asemenea că Curtea a statuat deja că inclusiv abaterile care nu au un impact financiar precis pot afecta grav interesele financiare ale Uniunii, astfel încât articolul 325 alineatul (1) TFUE poate acoperi nu numai fapte care cauzează efectiv o pierdere de resurse proprii, ci și tentativa de comitere a unor asemenea fapte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 187).
- 90 Trebuie adăugat că, în ceea ce privește România, obligația de combatere a corupției care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, așa cum rezultă din articolul 325 alineatul (1) TFUE, este completată de angajamentele specifice pe care acest stat membru și le-a asumat la încheierea negocierilor de aderare, la 14 decembrie 2004. Într-adevăr, în conformitate cu punctul I (4) din anexa IX la Actul de aderare, statul membru menționat s-a angajat printre altele să „acelereze considerabil lupta împotriva corupției, în special împotriva corupției de nivel înalt, prin

asigurarea unei aplicări riguroase a legislației anticorupție”. Acest angajament specific a fost concretizat ulterior prin adoptarea Deciziei 2006/928, prin care au fost stabilite obiective de referință în vederea remedierii deficiențelor constatate de Comisie înainte de aderarea României la Uniune, în special în domeniul luptei împotriva corupției. Astfel, anexa la această decizie, în care sunt expuse respectivele obiective de referință, prevede la punctul 3 obiectivul „[c]ontinu[ării] unor cercetări profesionale și imparțiale cu privire la acuzațiile de corupție de nivel înalt” și, la punctul 4, obiectivul „[a]dopt[ării] unor măsuri suplimentare de prevenire și combatere a corupției, în special în cadrul administrației locale” (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 188).

- 91 Obiectivele de referință pe care România s-a angajat astfel să le atingă au caracter obligatoriu pentru acest stat membru, în sensul că acesta este supus obligației specifice de a atinge obiectivele respective și de a lua măsurile adecvate în vederea realizării lor în cel mai scurt timp. De asemenea, statul membru menționat are obligația de a se abține să pună în aplicare orice măsură care ar risca să compromită atingerea aceluiași obiective. Or, obligația de a lupta în mod efectiv împotriva corupției și în special a corupției la nivel înalt, care decurge din obiectivele de referință prezentate în anexa la Decizia 2006/928 coroborate cu angajamentele specifice ale României, nu se limitează doar la cazurile de corupție care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 189).
- 92 Totodată, rezultă, pe de o parte, din prevederile articolului 325 alineatul (1) TFUE, care impun combaterea fraudei și a oricărei alte activități ilegale care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, și, pe de altă parte, din cele ale Deciziei 2006/928, care impun prevenirea și combaterea corupției în general, că România trebuie să prevadă aplicarea unor sancțiuni efective și disuasive în cazul unor astfel de infracțiuni (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 190, precum și jurisprudența citată).
- 93 În această privință, deși statul membru menționat dispune de libertatea de alegere a sancțiunilor aplicabile, care pot lua forma unor sancțiuni administrative, a unor sancțiuni penale sau a unei combinații a celor două, el este totuși obligat, în conformitate cu articolul 325 alineatul (1) TFUE, să se asigure că infracțiunile de fraudă gravă și de corupție gravă care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii sunt pasibile de sancțiuni penale care au un caracter efectiv și disuasiv. În plus, în ceea ce privește infracțiunile de corupție în general, obligația de a prevedea sancțiuni penale care au caracter efectiv și disuasiv decurge, pentru România, din Decizia 2006/928, având în vedere că, așa cum s-a arătat la punctul 91 din prezenta ordonanță, această decizie obligă statul membru menționat să lupte, în mod efectiv și independent de o eventuală atingere adusă intereselor financiare ale Uniunii, împotriva corupției și în special împotriva corupției la nivel înalt (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 191, precum și jurisprudența citată).
- 94 În plus, revine României sarcina de a se asigura că normele sale de drept penal și de procedură penală permit o sancționare efectivă a infracțiunilor de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii și de corupție în general. Astfel, deși sancțiunile prevăzute și procedurile penale instituite pentru combaterea acestor infracțiuni intră în competența acestui stat membru, respectiva competență este limitată nu numai de principiile proporționalității și echivalenței, ci și de principiul efectivității, care impune ca sancțiunile respective să aibă un caracter efectiv și disuasiv. Această cerință de efectivitate se extinde în mod necesar atât la urmărirea și la

- sanționarea infracțiunilor de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii și de corupție în general, cât și la punerea în aplicare a pedepselor dispuse, întrucât, în lipsa unei executări efective a sancțiunilor, ele nu ar putea avea caracter efectiv și disuasiv (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 192, precum și jurisprudența citată).
- 95 În acest context, îi incumbă în primul rând legiuitorului național sarcina de a lua măsurile necesare. Acestuia îi revine obligația, dacă este cazul, să își modifice reglementarea și să garanteze că regimul procedural aplicabil urmăririi și sancționării infracțiunilor de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, precum și a infracțiunilor de corupție în general nu este conceput așa încât să prezinte, pentru rațiuni inerente acestuia, un risc sistemic de impunitate a faptelor care constituie asemenea infracțiuni, asigurând în același timp protecția drepturilor fundamentale ale persoanelor acuzate (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 193, precum și jurisprudența citată).
- 96 Cât privește instanțele naționale, acestora le revine sarcina de a da efect deplin obligațiilor care decurg din articolul 325 alineatul (1) TFUE, precum și din Decizia 2006/928 și de a lăsa neaplicate dispoziții interne care, în cadrul unei proceduri care privește infracțiuni grave de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii sau infracțiuni de corupție în general, împiedică aplicarea unor sancțiuni efective și disuasive pentru a combate astfel de infracțiuni (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 194, precum și jurisprudența citată).
- 97 În ceea ce privește în speță problema dacă aplicarea jurisprudenței Curții Constituționale rezultate din Deciziile nr. 685/2018 și 417/2019 implică un risc sistemic de impunitate a faptelor ce constituie infracțiuni grave de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii sau de corupție în general, trebuie arătat că, la punctele 195-202 din Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034), Curtea a examinat deja această problemă întemeindu-se în esență pe aceleași indicații precum cele cuprinse în prezentele cereri de decizie preliminară. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, având în vedere considerațiile care figurează la punctele respective, aplicarea acestei jurisprudențe coroborată cu punerea în aplicare a dispozițiilor naționale în materie de prescripție și în special a termenului absolut de prescripție prevăzut la articolul 155 alineatul (4) din Codul penal implică un atare risc.
- 98 Rezultă că, în ipoteza în care instanța de trimitere ar ajunge la concluzia că aplicarea jurisprudenței menționate coroborată cu punerea în aplicare a dispozițiilor naționale în materie de prescripție implică un risc sistemic de impunitate a faptelor ce constituie infracțiuni grave de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii sau de corupție în general, sancțiunile prevăzute de dreptul național pentru combaterea unor astfel de infracțiuni nu ar putea fi considerate drept efective și disuasive, ceea ce ar fi incompatibil cu articolul 325 alineatul (1) TFUE coroborat cu articolul 2 din Convenția PIF, precum și cu Decizia 2006/928 (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 203).
- 99 În aceste condiții, în măsura în care procedurile penale în discuție în litigiile principale constituie o punere în aplicare a articolului 325 alineatul (1) TFUE și/sau a Deciziei 2006/928 și, așadar, a dreptului Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, această instanță de trimitere trebuie de asemenea să se asigure că sunt respectate drepturile fundamentale garantate de cartă

persoanelor în discuție în cauzele principale, în special cele garantate la articolul 47 din aceasta. În domeniul penal, respectarea acestor drepturi trebuie garantată nu numai în cursul etapei cercetării penale, din momentul în care persoana în cauză este acuzată, ci și în cadrul procedurilor penale și în cel al executării pedepselor (a se vedea prin analogie Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 204, precum și jurisprudența citată).

- 100 În această privință trebuie amintit că articolul 47 al doilea paragraf prima teză din cartă consacră dreptul oricărei persoane la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Prin faptul că impune ca instanța să fie „constituită în prealabil prin lege”, această dispoziție urmărește să asigure că organizarea sistemului judiciar este reglementată de o lege adoptată de puterea legislativă într-un mod conform cu normele care încadrează exercitarea competenței sale, pentru a evita ca această organizare să fie lăsată la discreția puterii executive. Cerința menționată se aplică temeiului juridic al existenței înseși a instanței judecătorești, precum și oricărei alte dispoziții de drept intern a cărei nerespectare face nelegală participarea unuia sau mai multor judecători la examinarea cauzei în discuție, cum sunt dispozițiile care reglementează compunerea completului de judecată (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 205, precum și jurisprudența citată).
- 101 Or, trebuie să se arate că o neregularitate comisă cu ocazia compunerii completelor de judecată determină o încălcare a articolului 47 al doilea paragraf prima teză din cartă, cu precădere atunci când această neregularitate este de o asemenea natură și gravitate încât creează un risc real ca alte ramuri ale puterii, în special executivul, să poată exercita o putere discreționară nejustificată care să pună în pericol integritatea rezultatului la care conduce procesul de compunere a completelor de judecată și să semene în acest mod o îndoială legitimă în percepția justițiabililor în ceea ce privește independența și imparțialitatea judecătorului sau a judecătorilor vizați, ceea ce este cazul atunci când în discuție sunt norme fundamentale care fac parte integrantă din instituirea și din funcționarea acestui sistem judiciar (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 206, precum și jurisprudența citată).
- 102 În speță, deși Curtea Constituțională a statuat în Deciziile nr. 685/2018 și nr. 417/2019, în discuție în litigiile principale, că practica anterioară a Înaltei Curți de Casație și Justiție, întemeiată în special pe Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a aceleiași instanțe, referitoare la specializarea și la compunerea completelor de judecată în materie de corupție nu era conformă cu dispozițiile naționale aplicabile, nu rezultă că această practică era viciată de o încălcare vădită a unei norme fundamentale a sistemului judiciar din România de natură să repună în discuție caracterul de instanță „constituită în prealabil prin lege” al completelor de judecată în materie de corupție ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, astfel cum au fost constituite conform respectivei practici anterioare acestor decizii ale Curții Constituționale. Această apreciere este confirmată, după cum a arătat Curtea la punctul 208 din Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034), de hotărârea din 23 ianuarie 2019 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, menționată la punctul 43 din prezenta ordonanță, și de interpretarea acestei decizii de către Curtea Constituțională.

- 103 Așadar, cerințele care decurg din articolul 47 al doilea paragraf prima teză din cartă nu împiedică neaplicarea jurisprudenței rezultate din Deciziile nr. 685/2018 și nr. 417/2019 în prezentele cauze (a se vedea prin analogie Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 209).
- 104 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare în cauza C-859/19, precum și la prima și la a patra întrebare în cauzele C-926/19 și C-929/19 că articolul 325 alineatul (1) TFUE coroborat cu articolul 2 din Convenția PIF, precum și Decizia 2006/928 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia hotărârile în materie de corupție și de fraudă în domeniul TVA-ului care nu au fost pronunțate, în primă instanță, de complete de judecată specializate în această materie sau, în apel, de complete de judecată ai căror membri au fost desemnați toți prin tragere la sorti sunt lovite de nulitate absolută, astfel încât cauzele de corupție și de fraudă în domeniul TVA-ului în discuție trebuie, dacă este cazul în urma unei căi extraordinare de atac împotriva unor hotărâri definitive, să fie rejudecate în primă instanță și/sau în apel, în măsura în care aplicarea acestei reglementări sau a acestei practici naționale este de natură să creeze un risc sistemic de impunitate a faptelor ce constituie infracțiuni grave de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii sau de corupție în general. Obligația de a asigura că astfel de încălcări fac obiectul unor sancțiuni penale care au un caracter efectiv și disuasiv nu scutește instanța de trimitere de verificarea respectării necesare a drepturilor fundamentale garantate la articolul 47 din cartă. Cerințele care decurg din respectivul articol 47 al doilea paragraf prima teză nu împiedică neaplicarea unei asemenea reglementări sau practici naționale atunci când aceasta este de natură să creeze un atare risc sistemic de impunitate.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare adresate în cauzele C-859/19, C-926/19 și C-929/19

- 105 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări adresate în cauzele C-859/19, C-926/19 și C-929/19, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, pe de o parte, articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, articolul 47 din cartă, precum și Decizia 2006/928 și, pe de altă parte, principiul supremației dreptului Uniunii coroborat cu dispozițiile menționate și cu articolul 325 alineatul (1) TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia instanțele naționale de drept comun sunt ținute de deciziile curții constituționale naționale și, din acest motiv și cu riscul săvârșirii unei abateri disciplinare, nu pot lăsa neaplicată din oficiu jurisprudența rezultată din aceste decizii, deși consideră, în lumina unei hotărâri a Curții, că această jurisprudență este contrară dispozițiilor respective ale dreptului Uniunii.

Cu privire la garanția de independență a judecătorilor

- 106 Instanța de trimitere consideră că jurisprudența Curții Constituționale rezultată din deciziile în discuție în litigiile principale este susceptibilă să îi repună în discuție independența și, pentru acest motiv, este incompatibilă cu dreptul Uniunii, în special cu garanțiile prevăzute la articolul 2 și la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, precum și la articolul 47 din cartă și cu Decizia 2006/928. În această privință, ea apreciază că Curtea Constituțională, care nu face parte din sistemul judiciar român, și-a depășit competențele prin pronunțarea acestor decizii și a încălcat competențele instanțelor de drept comun, constând în interpretarea și aplicarea legislației infraconstituționale. Instanța de trimitere mai arată că nerespectarea deciziilor Curții Constituționale constituie în dreptul român o abatere disciplinară, motiv pentru care solicită să

se stabilească în esență dacă, în temeiul dreptului Uniunii, poate lăsa neaplicate deciziile în discuție în litigiile principale fără teama că membrii săi vor face obiectul unei proceduri disciplinare.

- 107 În această privință, astfel cum s-a amintit la punctul 82 din prezenta ordonanță, deși organizarea justiției în statele membre, inclusiv instituirea, compunerea și funcționarea unei curți constituționale, intră în competența acestora din urmă, totuși, în exercitarea acestei competențe, ele sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru acestea din dreptul Uniunii.
- 108 Articolul 19 TUE, care concretizează valoarea statului de drept afirmată la articolul 2 TUE, încredințează instanțelor naționale și Curții sarcina de a garanta deplina aplicare a dreptului Uniunii în toate statele membre, precum și protecția jurisdicțională pe care dreptul menționat o conferă justițiabililor (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 217, precum și jurisprudența citată). În special, după cum confirmă considerentul (3) al Deciziei 2006/928, valoarea statului de drept „implică existența, în toate statele membre, a unui sistem judiciar și administrativ imparțial, independent și eficient, înzestrat cu mijloace suficiente, între altele, pentru a lupta împotriva corupției”.
- 109 Existența însăși a unui control jurisdicțional efectiv destinat să asigure respectarea dreptului Uniunii este inerentă unui stat de drept. În acest temei și astfel cum prevede articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, revine statelor membre sarcina să prevadă un sistem de căi de atac și de proceduri care să le asigure justițiabililor respectarea dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, la care se referă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, constituie un principiu general al dreptului Uniunii care decurge din tradițiile constituționale comune ale statelor membre, care a fost consacrat la articolele 6 și 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, și care în prezent este afirmat la articolul 47 din cartă (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 219, precum și jurisprudența citată).
- 110 În consecință, în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, orice stat membru trebuie să se asigure că autoritățile care, în calitate de „instanță” în sensul definit de dreptul Uniunii, sunt chemate să se pronunțe cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea acestui drept și care fac parte astfel din sistemul său de căi de atac în domeniile reglementate de dreptul Uniunii îndeplinesc cerințele unei protecții jurisdicționale efective, precizându-se că această dispoziție vizează „domeniile reglementate de dreptul Uniunii”, independent de situația în care statele membre pun în aplicare acest drept, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 220, precum și jurisprudența citată).
- 111 Or, pentru a garanta că autoritățile care pot fi chemate să se pronunțe cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea dreptului Uniunii sunt în măsură să asigure protecția jurisdicțională efectivă impusă de articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, prezervarea independenței acestora este primordială, astfel cum confirmă articolul 47 al doilea paragraf din cartă, care menționează accesul la o instanță judecătorească „independentă” printre cerințele

- legate de dreptul fundamental la o cale de atac efectivă (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 221, precum și jurisprudența citată).
- 112 Această cerință de independență a instanțelor, care este inerentă misiunii de judecată, ține de conținutul esențial al dreptului la protecție jurisdicțională efectivă și al dreptului fundamental la un proces echitabil, care are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și al prezervării valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 TUE, în special a valorii statului de drept (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 222, precum și jurisprudența citată). De asemenea, așa cum rezultă în special din considerentul (3) al Deciziei 2006/928 și din obiectivele de referință prevăzute la punctele 1-3 din anexa la această decizie, existența unui sistem judiciar imparțial, independent și eficient are o importanță deosebită pentru lupta împotriva corupției, în special cea la nivel înalt.
- 113 Or, cerința de independență a instanțelor, care decurge din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, cuprinde două aspecte. Primul aspect, de ordin extern, presupune ca autoritatea respectivă să își exercite funcțiile în deplină autonomie, fără a fi supusă niciunei legături ierarhice sau de subordonare față de nimeni și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, fiind astfel protejată de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să le influențeze deciziile. Al doilea aspect, de ordin intern, este legat de noțiunea de imparțialitate și vizează echidistanța față de părțile în litigiu și de interesele fiecăreia dintre ele din perspectiva obiectului acestuia. Acest din urmă aspect impune respectarea obiectivității și lipsa oricărui interes în soluționarea litigiului în afară de stricta aplicare a normei de drept [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 41 și jurisprudența citată].
- 114 Aceste garanții de independență și de imparțialitate impuse în temeiul dreptului Uniunii postulează existența unor norme care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței în cauză în privința unor elemente exterioare și la neutralitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 82 și jurisprudența citată].
- 115 În această privință, este necesar ca judecătorii să se afle la adăpost de intervenții sau de presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența. Normele aplicabile statutului judecătorilor și exercitării de către aceștia a funcției lor trebuie în special să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție și să înlătore astfel o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestora care să poată aduce atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică și într-un stat de drept (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 226, precum și jurisprudența citată).
- 116 Referitor mai precis la normele care guvernează regimul disciplinar, cerința de independență impune, conform unei jurisprudențe constante, ca acest regim să prezinte garanțiile necesare pentru a evita orice risc de utilizare a unui astfel de regim ca sistem de control politic al conținutului deciziilor judiciare. În acest scop, este esențial ca faptul că o hotărâre judecătorească cuprinde o eventuală eroare în interpretarea și aplicarea normelor de drept național și al Uniunii

sau în aprecierea faptelor și evaluarea probelor să nu poată, în sine, conduce la angajarea răspunderii disciplinare a judecătorului vizat. Pe de altă parte, constituie o garanție inerentă independenței judecătorilor naționali faptul ca aceștia să nu fie expuși unor proceduri sau unor sancțiuni disciplinare pentru că au exercitat opțiunea de a sesiza Curtea în temeiul articolului 267 TFUE, opțiune care ține de competența lor exclusivă (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 227, precum și jurisprudența citată).

- 117 În plus, conform principiului separației puterilor ce caracterizează funcționarea unui stat de drept, independența instanțelor trebuie în special să fie garantată față de puterile legislativă și executivă [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 42 și jurisprudența citată].
- 118 Or, deși nici articolul 2, nici articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, nici vreo altă dispoziție a dreptului Uniunii nu impun statelor membre un model constituțional precis care să reglementeze raporturile și interacțiunea dintre diferitele puteri statale, în special în ceea ce privește definirea și delimitarea competențelor acestora, statele membre respective trebuie totuși să respecte, printre altele, cerințele de independență a instanțelor care decurg din aceste dispoziții ale dreptului Uniunii (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 229, precum și jurisprudența citată).
- 119 În aceste condiții, articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, precum și Decizia 2006/928 nu se opun unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia deciziile curții constituționale sunt obligatorii pentru instanțele de drept comun, cu condiția ca dreptul național să garanteze independența respectivei curți constituționale în special față de puterile legislativă și executivă, așa cum este impusă de dispozițiile în discuție. În schimb, dacă dreptul național nu garantează această independență, dispozițiile menționate ale dreptului Uniunii se opun unei astfel de reglementări sau practici naționale, o asemenea curte constituțională nefiind în măsură să asigure protecția jurisdicțională efectivă impusă de articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 44 și jurisprudența citată].
- 120 În speță, problemele ridicate de instanța de trimitere cu privire la cerința de independență a judecătorilor care decurge din aceste dispoziții ale dreptului Uniunii privesc, pe de o parte, aceleași aspecte referitoare la statutul, la compunerea și la funcționarea Curții Constituționale care a pronunțat deciziile în discuție în litigiile principale precum cele vizate în cauzele în care s-a pronunțat Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034). În plus, prezentele cereri de decizie preliminară conțin în această privință, în esență, aceleași indicații precum cele conținute în cererile în respectivele cauze. Or, astfel cum reiese din considerațiile care figurează la punctele 231-237 din hotărârea menționată, aceste indicații nu sunt de natură să stabilească faptul că Curtea Constituțională nu îndeplinește cerințele de independență și de imparțialitate, amintite la punctele 113-119 din prezenta ordonanță, și nici că deciziile în discuție în litigiul principal ar fi intervenit într-un context care să dea naștere unei îndoieli legitime cu privire la deplina respectare de către Curtea Constituțională a acestor cerințe.
- 121 În ceea ce privește, pe de altă parte, răspunderea disciplinară la care riscă să se expună judecătorii de drept comun, potrivit reglementării naționale în discuție, în ipoteza nerespectării deciziilor Curții Constituționale, este adevărat că salvagardarea independenței instanțelor nu poate avea

- printre altele drept consecință excluderea totală a posibilității ca răspunderea disciplinară a unui judecător să fie angajată, în anumite cazuri cu totul excepționale, ca urmare a hotărârilor judecătorești adoptate de acesta. Astfel, este evident că o asemenea cerință de independență nu are scopul de a cauționa eventuale comportamente grave și total impardonabile din partea judecătorilor, care ar consta, de exemplu, în încălcarea deliberată și cu rea-credință sau dintr-o neglijență deosebit de gravă și de grosieră a normelor de drept național și de drept al Uniunii a căror respectare trebuie să o asigure sau în căderea în arbitrarior ori în denegare de dreptate, în condițiile în care ei sunt chemați, în calitate de deținători ai funcției de a judeca, să se pronunțe asupra litigiilor cu care sunt sesizați de către justițiabili [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 83 și jurisprudența citată].
- 122 Este însă esențial, pentru a prezerva independența instanțelor și pentru a evita astfel ca regimul disciplinar să poată fi deturnat de la scopurile sale legitime și utilizat pentru controlul politic al hotărârilor judecătorești sau pentru a exercita presiuni asupra judecătorilor, ca faptul că o hotărâre judecătorească conține o eventuală eroare în interpretarea și aplicarea normelor de drept național și de drept al Uniunii sau în aprecierea faptelor și în evaluarea probelor să nu poată conduce în sine la angajarea răspunderii disciplinare a judecătorului în cauză [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 84 și jurisprudența citată].
- 123 În consecință, angajarea răspunderii disciplinare a unui judecător pentru o hotărâre judecătorească trebuie să fie limitată la cazuri cu totul excepționale, cum sunt cele menționate la punctul 121 din prezenta ordonanță, și să fie încadrată în această privință de criterii obiective și verificabile, referitoare la imperative legate de buna administrare a justiției, precum și de garanții care urmăresc evitarea oricărui risc de presiuni externe asupra conținutului hotărârilor judecătorești și care permit înlăturarea astfel, în percepția justițiabililor, a oricărei îndoieli legitime cu privire la impenetrabilitatea judecătorilor în cauză și la neutralitatea acestora în raport cu interesele care se înfruntă [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 86 și jurisprudența citată].
- 124 În speță, din indicațiile care figurează în cererile de decizie preliminară nu rezultă că răspunderea disciplinară a judecătorilor naționali de drept comun ca urmare a nerespectării deciziilor Curții Constituționale, prevăzută la articolul 99 litera ș) din Legea nr. 303/2004, a cărei formulare nu cuprinde nicio altă condiție, este limitată la cazurile cu totul excepționale evocate la punctul 121 din prezenta ordonanță, contrar jurisprudenței amintite la punctele 122 și 123 din această ordonanță.
- 125 Rezultă că articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, precum și Decizia 2006/928 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii pentru instanțele de drept comun, cu condiția ca dreptul național să garanteze independența curții constituționale menționate în special față de puterile legislativă și executivă, astfel cum este impusă de aceste dispoziții. În schimb, aceste dispoziții din Tratatul UE și Decizia 2006/928 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale potrivit căreia orice nerespectare a deciziilor curții constituționale naționale de către judecătorii naționali de drept comun este de natură să angajeze răspunderea lor disciplinară (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 242).

126 În aceste condiții, și în ceea ce privește cauzele în care reglementarea sau practica națională în discuție în litigiile principale constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, o examinare separată a articolului 47 din cartă, care nu ar putea decât să confirme concluzia deja enunțată la punctul precedent, nu este necesară pentru a răspunde la întrebările instanței de trimitere și pentru soluționarea litigiilor cu care aceasta este sesizată.

Cu privire la supremația dreptului Uniunii

127 Instanța de trimitere arată că jurisprudența Curții Constituționale rezultată din deciziile în discuție în litigiile principale, în privința căreia are îndoieli referitoare la compatibilitatea sa cu dreptul Uniunii, are, conform articolului 147 alineatul (4) din Constituția României, caracter obligatoriu și trebuie respectată de instanțele naționale, în caz contrar membrii lor riscând aplicarea unei sancțiuni disciplinare în temeiul articolului 99 litera ș) din Legea nr. 303/2004. În aceste condiții, ea urmărește să afle dacă principiul supremației dreptului Uniunii se opune unei asemenea reglementări sau practici naționale și autorizează o instanță națională să lase neaplicată o jurisprudență de această natură fără ca membrii săi să fie expuși riscului de a face obiectul unei sancțiuni disciplinare.

128 În această privință, Curtea a amintit, la punctele 245-248 din Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034), jurisprudența sa constantă referitoare la Tratatul CEE care a stabilit că principiul supremației dreptului comunitar face parte din caracteristicile esențiale ale ordinii juridice comunitare, precizând totodată că aceste caracteristici esențiale ale ordinii juridice a Uniunii și importanța respectării care îi este datorată au fost de altfel confirmate de ratificarea, fără rezerve, a tratatelor de modificare a Tratatului CEE și în special a Tratatului de la Lisabona. Curtea a adăugat, la punctul 249 din această hotărâre, că articolul 4 alineatul (2) TUE prevede că Uniunea respectă egalitatea statelor membre în raport cu tratatele. Or, Uniunea nu poate respecta o astfel de egalitate decât dacă statele membre se află, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, în imposibilitatea de a face să prevaleze, împotriva ordinii juridice a Uniunii, o măsură unilaterală, indiferent de natura acesteia.

129 După intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Curtea a confirmat în mod constant jurisprudența anterioară referitoare la principiul supremației dreptului Uniunii, principiu care impune tuturor autorităților statelor membre să dea efect deplin diferitelor norme ale Uniunii, întrucât dreptul statelor membre nu poate aduce atingere efectului recunoscut acestor diferite norme pe teritoriul statelor menționate [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 50 și jurisprudența citată].

130 Astfel, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, invocarea de către un stat membru a unor dispoziții de drept național, fie ele și de natură constituțională, nu poate aduce atingere unității și eficacității dreptului Uniunii. Într-adevăr, conform unei jurisprudențe consacrate, efectele asociate principiului supremației dreptului Uniunii se impun tuturor organelor unui stat membru, fără în special ca dispozițiile interne, inclusiv de ordin constituțional, să poată împiedica acest lucru [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 51 și jurisprudența citată].

131 În această privință, trebuie amintit mai ales că principiul supremației impune instanței naționale însărcinate cu aplicarea, în cadrul competenței proprii, a dispozițiilor dreptului Uniunii obligația, în cazul în care nu poate să procedeze la o interpretare a reglementării naționale care să fie

conformă cu cerințele dreptului Uniunii, să asigure efectul deplin al cerințelor acestui drept în litigiul cu care este sesizată, lăsând neaplicată, dacă este necesar, din oficiu, orice reglementare sau practică națională, chiar și ulterioară, care este contrară unei dispoziții de drept al Uniunii care are efect direct, fără a trebui să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a acestei reglementări sau practici naționale pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 252, precum și jurisprudența citată).

132 Or, în ceea ce privește dispozițiile dreptului Uniunii vizate de prezentele cereri de decizie preliminară, trebuie amintit că din jurisprudența Curții rezultă că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, articolul 325 alineatul (1) TFUE, precum și obiectivele de referință enunțate în anexa la Decizia 2006/928 sunt formulate în termeni clari și preciși și nu sunt însoțite de nicio condiție, astfel încât ele au efect direct (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 253, precum și jurisprudența citată).

133 În acest context, trebuie precizat că, în conformitate cu articolul 19 TUE, deși revine instanțelor naționale și Curții obligația de a garanta deplina aplicare a dreptului Uniunii în toate statele membre, precum și protecția jurisdicțională efectivă pe care acest drept o conferă justițiabililor, Curtea deține o competență exclusivă pentru interpretarea definitivă a dreptului menționat. Or, în exercitarea acestei competențe, revine în definitiv Curții sarcina de a preciza întinderea principiului supremației dreptului Uniunii în raport cu dispozițiile relevante ale acestui drept, întinderea respectivă neputând depinde nici de interpretarea unor dispoziții ale dreptului național, nici de interpretarea unor dispoziții de drept al Uniunii reținută de o instanță națională care nu corespund interpretării Curții. În acest scop, procedura trimiterii preliminare prevăzută la articolul 267 TFUE, care constituie cheia de boltă a sistemului jurisdicțional stabilit de tratate, instituie un dialog de la instanță la instanță între Curte și instanțele din statele membre care are drept scop asigurarea unității de interpretare a dreptului Uniunii, permițând astfel asigurarea coerenței acestuia, a efectului său deplin și a autonomiei sale, precum și, în ultimă instanță, a caracterului propriu al dreptului instituit de tratate (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19, C-840/19, punctul 254, precum și jurisprudența citată).

134 În speță, instanța de trimitere arată că, în temeiul Constituției României, este ținută de jurisprudența rezultată din deciziile Curții Constituționale în discuție în litigiile principale și nu poate lăsa neaplicată această jurisprudență – în caz contrar membrii ei fiind expuși riscului unei proceduri sau unor sancțiuni disciplinare – chiar dacă ar aprecia, în lumina unei hotărâri preliminare a Curții, că jurisprudența menționată este contrară dreptului Uniunii.

135 În această privință trebuie amintit că instanța națională este ținută de o decizie pronunțată cu titlu preliminar de Curte, în ceea ce privește interpretarea dispozițiilor dreptului Uniunii în cauză, în vederea soluționării litigiului principal. Prin urmare, instanța națională care a exercitat opțiunea sau și-a îndeplinit obligația de a sesiza Curtea cu o cerere de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE nu poate fi împiedicată să aplice imediat dreptul Uniunii în conformitate cu decizia sau cu jurisprudența Curții, în caz contrar fiind diminuat efectul util al acestei dispoziții. Trebuie adăugat că puterea de a face, chiar în momentul acestei aplicări, tot ceea ce este necesar pentru a înlătura o reglementare sau o practică națională care ar constitui eventual un obstacol în calea eficacității depline a normelor dreptului Uniunii face parte integrantă din atribuțiile de instanță a Uniunii care îi revin instanței naționale însărcinate cu aplicarea, în cadrul competenței sale, a normelor dreptului Uniunii, astfel încât exercitarea acestei puteri constituie o garanție

inerentă independenței judecătorilor care decurge din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19, C-840/19, punctele 256 și 257, precum și jurisprudența citată).

- 136 Așadar, ar fi incompatibilă cu cerințele inerente înseși naturii dreptului Uniunii orice reglementare sau practică națională care ar avea ca efect diminuarea eficacității dreptului respectiv prin faptul de a refuza instanței competente să îl aplice prerogativa de a face, chiar în momentul acestei aplicări, tot ceea ce este necesar pentru a înlătura o dispoziție sau o practică națională care ar constitui eventual un obstacol în calea eficacității depline a normelor Uniunii care au efect direct [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 63 și jurisprudența citată].
- 137 Or, o reglementare sau o practică națională potrivit căreia deciziile curții constituționale naționale sunt obligatorii pentru instanțele de drept comun, în condițiile în care acestea din urmă consideră, în lumina unei hotărâri preliminare a Curții, că jurisprudența rezultată din respectivele decizii constituționale este contrară dreptului Uniunii, este de natură să împiedice aceste instanțe să asigure efectul deplin al cerințelor acestui drept, efect de împiedicare ce poate fi amplificat de faptul că dreptul național califică eventuala nerespectare a jurisprudenței constituționale menționate drept abatere disciplinară (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19, C-840/19, punctul 259).
- 138 În acest context, este necesar să se arate că articolul 267 TFUE se opune oricărei reglementări sau practici naționale de natură să împiedice instanțele naționale, după caz, să utilizeze opțiunea sau să se conformeze obligației prevăzute la acest articol 267 de a se adresa Curții cu titlu preliminar. În plus, potrivit jurisprudenței amintite la punctul 116 din prezenta ordonanță, faptul că judecătorii naționali nu sunt expuși unor proceduri sau unor sancțiuni disciplinare pentru că au exercitat opțiunea de a sesiza Curtea în temeiul articolului 267 TFUE, care ține de competența lor exclusivă, constituie o garanție inerentă independenței lor. De asemenea, în ipoteza în care, ca urmare a răspunsului Curții, un judecător național de drept comun ar ajunge să considere că jurisprudența curții constituționale naționale este contrară dreptului Uniunii, faptul că acest judecător național lasă neaplicată jurisprudența menționată, conform principiului supremației acestui drept, nu poate fi nicidecum de natură să angajeze răspunderea sa disciplinară (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 260, precum și jurisprudența citată).
- 139 Rezultă că principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia instanțele naționale de drept comun sunt ținute de deciziile curții constituționale naționale și nu pot, din acest motiv și cu riscul săvârșirii unei abateri disciplinare, să lase neaplicată din oficiu jurisprudența rezultată din deciziile menționate atunci când consideră, în lumina unei hotărâri a Curții, că această jurisprudență este contrară articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, articolului 325 alineatul (1) TFUE sau Deciziei 2006/928 (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 262).
- 140 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare adresate în cauzele C-859/19, C-926/19 și C-929/19 că:
- articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, precum și Decizia 2006/928 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia deciziile curții constituționale naționale sunt obligatorii pentru instanțele de

drept comun, cu condiția ca dreptul național să garanteze independența curții constituționale respective în special față de puterile legislativă și executivă, astfel cum este impusă de aceste dispoziții. În schimb, aceste dispoziții din Tratatul UE și Decizia 2006/928 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale potrivit căreia orice nerespectare a deciziilor curții constituționale naționale de către judecătorii naționali de drept comun este de natură să angajeze răspunderea lor disciplinară;

- principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia instanțele naționale de drept comun sunt ținute de deciziile curții constituționale naționale și nu pot, din acest motiv și cu riscul săvârșirii unei abateri disciplinare, să lase neaplicată din oficiu jurisprudența rezultată din deciziile menționate atunci când consideră, în lumina unei hotărâri a Curții, că această jurisprudență este contrară articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, articolului 325 alineatul (1) TFUE sau Deciziei 2006/928.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 141 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) dispune:

- 1) **Articolul 325 alineatul (1) TFUE coroborat cu articolul 2 din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Bruxelles la 26 iulie 1995, precum și Decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției**

trebuie interpretate în sensul că

se opun unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia hotărârile în materie de corupție și de fraudă în domeniul TVA-ului care nu au fost pronunțate, în primă instanță, de complete de judecată specializate în această materie sau, în apel, de complete de judecată ai căror membri au fost desemnați toți prin tragere la sorti sunt lovite de nulitate absolută, astfel încât cauzele de corupție și de fraudă în domeniul TVA-ului în discuție trebuie, dacă este cazul în urma unei căi extraordinare de atac împotriva unor hotărâri definitive, să fie rejudecate în primă instanță și/sau în apel, în măsura în care aplicarea acestei reglementări sau a acestei practici naționale este de natură să creeze un risc sistemic de impunitate a faptelor ce constituie infracțiuni grave de fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii sau de corupție în general. Obligația de a asigura că astfel de încălcări fac obiectul unor sancțiuni penale care au un caracter efectiv și disuasiv nu scutește instanța de trimitere de verificarea respectării necesare a drepturilor fundamentale garantate la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Cerințele care decurg din respectivul articol 47 al doilea paragraf prima teză nu împiedică neaplicarea unei asemenea reglementări sau practici naționale atunci când aceasta este de natură să creeze un atare risc sistemic de impunitate.

2) **Articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, precum și Decizia 2006/928**

trebuie interpretate în sensul că

nu se opun unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia deciziile curții constituționale naționale sunt obligatorii pentru instanțele de drept comun, cu condiția ca dreptul național să garanteze independența curții constituționale respective în special față de puterile legislativă și executivă, astfel cum este impusă de aceste dispoziții. În schimb, aceste dispoziții din Tratatul UE și Decizia 2006/928 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale potrivit căreia orice nerespectare a deciziilor curții constituționale naționale de către judecătorii naționali de drept comun este de natură să angajeze răspunderea lor disciplinară.

3) **Principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia instanțele naționale de drept comun sunt ținute de deciziile curții constituționale naționale și nu pot, din acest motiv și cu riscul săvârșirii unei abateri disciplinare, să lase neaplicată din oficiu jurisprudența rezultată din deciziile menționate atunci când consideră, în lumina unei hotărâri a Curții, că această jurisprudență este contrară articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, articolului 325 alineatul (1) TFUE sau Deciziei 2006/928.**

Luxemburg, 7 noiembrie 2022.

Grefier
A. Calot Escobar

Îndeplinind funcția de președinte de cameră
A. Arabadjiev